



העדה הקדושה (מתוך אור חדש גליון מס' 9 ניסן תש"ע)

רבנים שונים (סוכם על ידי תלמידים)

מוקדש לעלוי נשמת הרב מרדכי צמח בן מזל

בית הכנסת 'חורבת ר' יהודה החסיד'

העדפנו (בינתיים) שלא להתייחס למעלליה המצחיקים של הצנזורה ביחס לבית הכנסת 'החורבה' בירושלים. כוונתנו לעיתון 'המבשר' וחבריו, אשר צוירה בהם 'החורבה' כמקום משכנה מימים-ימימה של 'העדה החרדית' ורבניה - הרב דיסקין זצ"ל והרב זוננפלד זצ"ל. כל הבקיא בהיסטוריה של 'החורבה' יודע כי מעולם לא היה לציבור זה ולרבנים אלו קשר 'לחורבה'. הרב זוננפלד אף התבטא כי מאז שהחלו לדרוש ב'חורבה' בשפה העברית, הוא אינו מסכים לדרוך בה. הנכון והאמיתי הוא כי 'החורבה' הייתה שייכת לרוב החרדי המתון, אשר בראשותו עמד הגאון ר' שמואל סלנט, ולאחמ"כ מחליפו מרן הראי"ה. נוסף לעובדות ההיסטוריות, הרי שאופיו של בית הכנסת, כמרכז לאומי וציוני, המסמל את ה'אתחלתא דגאולה', לא התאים להשקפת אנשי העדה החרדית. על האמת ההיסטורית בתולדות 'החורבה' ניתן לקרוא בספר החדש 'חורבת ריה"ח בנשיאות מרן הראי"ה קוק זצ"ל' (ראה להלן עמ' 7).

מנחם פרוש ז"ל

גם בכתבות השונות והמשונות שהתפרסמו אודות מנחם פרוש ז"ל וקורות חייו, בימים שלאחר פטירתו, נמצאו שיבושים היסטוריים מכוונים. הגדיל לעשות השבועון 'משפחה', אשר מילא דפים ארוכים בסיפורים ועובדות מתולדות חייו של הנפטר, מעורבים בבלבולים היסטוריים מוזרים ביותר. בעיתון אחר הופיעה כתבה שלימה על משחק הפורים בו התאמנו מספר נערים, ובתוכם המנוח, לרצוח את מרן הראי"ה קוק, ר"ל. בכתבה זו הושמו רבני ירושלים דאז ורבני הבד"ץ, לקלס ולביזיון נוראיים. פירוט השקרים והביזיונות האמורים ימתין מעט, משום שאנו מחכים להוצאת הספר הביוגרפי על תולדות חייו של פרוש. מן הסתם, כמנהג "ההיסטוריונים החדשים", יופיעו בספר זה בדיות ושברי סיפורים, ומאידך יושמטו פרטים ועובדות אחרות, ואנו מצידנו נוכל להגיב בצורה שלמה ומפורטת על שלל הסילופים.

"כל העדה כולם קדושים"

אמנם, כתבה אחרת הגדישה את הסאה בצורה מחפירה, ועל כך לא נוכל שלא להגיב. באופן אחר, יכולה לשמש כתבה זו כבנין-אב ומדגם מייצג לתופעת שכתוב ההיסטוריה והטיוח ולמגמתיות הזולה הרווחת בקרב אותם ה"היסטוריונים". בעיתון 'משפחה' מס' 948, ג' ניסן תש"ע, הופיעה כתבה מאת "א. נתנאל" על פרשיה היסטורית כאובה. מדובר במותו של אדם תימהוני בשם יעקב ישראל דה-האן, אשר נהרג לפני 86 שנה, ככל הנראה בידי אנשי 'ההגנה'. כאן שוב מופיעה לגד עינינו תופעת הצנזורה במלבושיה ומחלצותיה המפוארים: הפיכת אדם טמא ושנאו ל"קדוש", העלמת דעת גדולי ישראל ודמגוגיה זולה בסגנון היסטורי. והכל, כמובן, בשם ה'חרדיות'. טרם ניגש לברר את תוכן הדברים, נציין כמה מהתארים שמזכה בהם בעלת הכתבה, את מושא כתבתה - יעקב דה-האן: "קדוש", "רבי", "הרב", "יהודי חרדי". ומהם דעותיו של אותו דה-האן? מסופר לנו בקצרה בשתי מילים: "התנגד לציונות". כנראה שזה כבר מעניק לו אישור כניסה ל"עולם התורה". ומה מסופר לנו בכתבה?

שיעקב דה-האן התמים, נהרג בלכתו לתומו ברחוב, לאחר שיצא מתפילת ערבית. הקורא הפשוט שאינו מכיר מקרוב את פרטי הפרשה, וסומך על אמינות העיתון, מקבל את הרושם כאילו מדובר ברצח אכזרי כלפי יהודי קדוש וטהור, שביקש לעבוד את ה' בשקט ובשלווה, ולפתע באו אכזרים וקיפדו את פתיל חייו. מוזר מאד הוא שהרקע לסיפור אינו מוזכר כמעט, וגם המעט שנכתב - מטושטש ביותר. אין פלא בדבר, שהרי לפי דעת הכותבת: "ההיסטוריה היא דבר רציני מכדי שניחו אותו להיסטוריונים" (ציטוט

מתוך הכתבה). אכן, משפט נאה לכתבה המתעלמת מכל החומר ההיסטורי הקשור לפרשה. בדברים שלהלן לא ניכנס לויכוחים הפרטניים שדשו בהם כבר רבים בנוגע למקרה המוות של דה-האן, מבצעי וסיבותיהם. זו אינה הנקודה החשובה בהקשר זה. החשוב הוא לברר את יחסם של גדולי ישראל לאיש זה, ולהציג את הפרטים ההיסטוריים לגביו כפי שהם וללא השמטות וצנזורים.

מי באמת היה דה-האן?

בגוף הכתבה מופיעים בקיצור קורות חייו של דה-האן, אשר שימש כאחד ממנהיגי 'העדה החרדית', ומדמויות ההוד שבראשה. כמוכן, מושמטים מתוכם מספר פרטים מביכים, אשר ניתן למוצאם כתובים שחור על גבי לבן בכל אנציקלופדיה שהיא. לולא היו משכתבי ההיסטוריה מאלצים אותנו להזכירם, היינו מוותרים על כך, אך יש גבול לתעלולי הבלברים, ולנו אין רשות לשתוק למול זיוף חמור כל כך.

"וחוב קדוש מוטל על כל מי שיראת ה' נוגעת ללבבו, לגלות קלונו למען הרים מכשול מדרך עם ה' ילדי צאן קדשים והמון הפשוטים שדעתם קלה, כי היכי דלא לגררו אבתריה, ולא יתגאלו בספרי המינות ולא ישתו מהמים המאריים בשירי תועבותיו" [מדברי הגאון ר' משה פריצקר, המובאים להלן].

והנה הפרטים שהושמטו בכתבה:

- א. דה-האן היה נשוי לנוצרייה (גם בעת שהיה ממנהיגי הקנאים).
 - ב. הוא סבל ממחלות נפשיות נוראיות.
 - ג. הוא היה שטוף בעבודה זרה ובכפירה.
 - ד. הוא כתב כמה ספרי שירים, מלאים בזימה ועבודה זרה.
- את הספרים הללו הקדיש דה-האן לידידיו ד"ר וולך והרב זוננפלד. כאשר פורסמו השירים ברבים, נבהלו אנשי 'אגודת ישראל', ונאלצו לפרסם את הסתייגותם מהם. מלבד אחד מראשי 'אגודת ישראל' שהעז ללמד סנגוריה על שירי התועבה אלו. וכלפי וידויו של י' רוזנהיים - מנהיג 'אגודת ישראל' שהביע צער על השירים, יצא הוא ואמר ש"עוד ימים יבואו והחברה 'אגודת ישראל' תקים מאתה איש אשר רוח בו להורות לעם את טיבם ויופיים של השירים האלה".

קדוש או מבזה ת"ח ורודף העם?

ובכן, יעקב דה-האן היה חבר באותה קבוצת מתפרעים, המכונים 'קנאים', אשר אמללה את חיי רבני ירושלים, ובראשם מרן הראי"ה קוק. במשך שנים ארוכות בצעו הקנאים פגיעות נוראיות ברבני ירושלים, ממש בלי רחמים. פגיעות אלו הקימו כנגדם מחאות חריפות ביותר, עד אשר הקנאים הוחרמו ונודו מתוך הציבור, כולל מוסדותיהם ועיתונם 'קול ישראל'. חלק מאותה כנופיה לא הסתפק בביזוי הרבנים ובהפצת קלונם באמצעות שקרים משונים, אלא שלח את ידו גם ברדיפת האומה הישראלית בדרכים שונות ומשונות, למול מחאת הישוב היהודי בארץ על כל פלגיו, ונגד דעת גדולי ישראל בארץ.

פעילותו של דה-האן בתוך אותה כנופיה כתובה כולה בעיתוני התקופה. הוא גם זכה להיכתב בפרוטוקולים של המשטרה ובתי הסוהר, כשותף לקנאים שנאסרו בעוון פגיעתם במרן הראי"ה ורבני ירושלים, וכן בתביעה ממונית שהגיש בבית המשפט כנגד מרן הראי"ה... והדברים נגשים לכל המתעניין בהם.

"השבועון לבית היהודי"!

הספרים עליהם התבססה הכתבה (ואף מוזכרים בה בפירוש) נכתבו ע"י גורמים קיצוניים-קנאיים, השייכים (לפחות בחלקם) לחוגי נטורי קרתא. מלבד שאלת מהימנותם, יש לזכור כי רוח הציבור החרדי כיום רחוקה מאוד מהשקפותיהם. חבל שעיתון מכובד כמו 'משפחה', המדמה לייצג את הצבור החרדי הכללי (כפי הרמז בשמו: "השבועון לבית היהודי"), הדרדר לדעות קיצוניות שכאלו.

ונדון כאן בכמה ציטוטים מתוך הכתבה:

"הציונים השתיתו את כל הקיום שלהם כאן על אלימות בצורה הכי קיצונית שלה, אפס סובלנות, אפס הידברות, שלושה כדורי אקדח בראש לאדם שבעצם הקדים את זמנו"

מספר בדרמטיות מר יהודה משי-זהב לעורכת הכתבה.

מר משי-זהב הנכבד, הרשה לנו להטיל ספק קל בקביעתך: האמנם כל הקיום של הציונים היה בנוי על אלימות בצורה הכי קיצונית? האם לא הגזמת?

"לא רק על דה-האן איימו, אלא גם על הרב זוננפלד עצמו - מוסיף משי-זהב פרטים על אותה תקופה". אכן פרטים מעניינים, אך לאן נעלמו פרטי הפגיעות הממשיות (לא רק 'איומים') מצד קבוצת

הקנאים במרן הראי"ה, אשר לקבוצה זו השתייך גם דה-האן בעצמו? זריקות אבנים, דחיפות מהגג, 'משחק הפורים' של פרוש וחבריו, ועוד. את הדברים האיומים הללו מנסה משי-זהב להשכיח. כנראה שהם אינם נחשבים בעיני הכותבת "פרטים מאותה תקופה".

לאחר מכן מובא צילום מעיתונות התקופה, ובו מדווח על הרצח. משום מה הצילום הוא מתוך עתון שיצא בחו"ל. להיכן נעלמו עיתוני הארץ? כיצד הם ראו את הדברים? מה חשבו תושבי הארץ על אישיותו המסוכנת של דה האן?

"אנחנו נמצאים בשיא השפל של המפעל הציוני", מודיע משי-זהב בידענות. "בקיץ האחרון מתו בחודש אחד 22 אנשים באמצעות רציחות אכזריות". ואנו שואלים, עד מתי יבלבלו אנשי נטורי קרתא בין אנשים רשעים לבין ציונים?! מה הקשר בין המפעל הציוני לבין אנשי פשע?! ליהודה משי-זהב פתרונים.

עד מתי אתם פוסחים?

כפי שכבר כתבנו, תמיהתנו על העיתון 'משפחה' גדולה במיוחד, משום שהוא מתיימר לייצג את הקהל החרדי המתון והחושב. שהנה, בתוך אותו גיליון עצמו, מופיעה כתבה מרכזית על מי שישב על כסאו של מרן הרב קוק - "מרן הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל, רבה של ירושלים ועמוד ההוראה בדורו!"

אין לנו הסבר אחר להפכפכנות זאת מלבד צביעות: מצד אחד מעניקים כבוד לרבני ירושלים, ומצד שני מגדלים את ערכם של מבזיהם ופוגעיהם!

כמובן, זהו לא דבר חדש בעיתון 'משפחה', וגם לא 'חידוש' שלהם. לא נדיר למצוא בעיתונות החרדית כתבה אחת הכוללת גם את "מרן הגרצ" פ פראנק רבה של ירושלים", וגם את עמיתו "מרן הגרי"ח זוננפלד מרא דארעא דישראל"... מעניין לחשוב כיצד היו מגיבים הרב פראנק ושאר רבני ירושלים ביחס לפרסום כתבה מכבדת-מכוערת על אותו האיש המתועב יעקב דה-האן.

גדולי ישראל הביעו בגלוי את דעתם הנחרצת נגד אותו האיש דה-האן. הם חזרו והתריעו, במאמרים ובמכתבים, נגד אותם קנאים שהתהדרו בשמו. כדוגמא לכך, נביא להלן מכתב נדיר שפרסם אחד מגאוני ירושלים, אשר השתייך בעברו ל'אגודת ישראל': הגאון ר' משה פריצקר זצ"ל, 'הרב מברדיטשוב'.

חשוב לציין, כי מכתב זה שיקף את דעתם של כל רבני ירושלים בנוגע לאותו אדם.